POLEMICĂ

Frontul trece prin noi

Despre război e greu de vorbit, măcar și de aceea, că pe toți ne-a făcut mai nefericiți și mai săraci. La durerea și nedreptatea fără sfîrșit s-a mai adăugat amintirea celor căzuți la datorie, mahna celor care au luat drumul pribegiei, tristețea cimitirelor, care se pare că nu mai vor să primească răposații. E greu, dar de spus sie și lumii, ce a fost și cum a fost, este de datoria noastră.

Se vede că întreg adevărul despre urgiile, ce s-au abătut peste meleagurile noastre va fi găsit mai tîrziu. E nevoie ca să se răcească mînia și ura. E nevoie ca rațiunea și argumentele să capete un mediu favorabil. Asta, desigur, nu înseamnă că putem să întîrziem cu scrisul.

Din păcate, la această temă poți citi, auzi și vedea mai multe presupuneri, învinuiri grave, care nu au suport în realitate, în logica evenimentelor, deseori sînt impuse de un interes politic camuflat ori sînt rodul unei dispoziții cu totul melancolice.

Nicolae Dabija, ce a stat la începutul mișcării de eliberare națională, nu putea să nu mediteze și asupra situației curente, nu putea, pentru că este un bărbat prea onest și un poet prea sensibil la nedreptate. Cred, că și cei dornici de cuvîntul lui așteptau: ce o să le spună bardul și deputatul lor atunci, cînd alți poeți și deputați nu prea se grăbeau să se pronunțe. Și iată «Literatura și Arta» a venit pe mesele noastre cu editorialul «Linia frontului s-a mutat la Chișinău», în care domnia sa încearcă răspicat să ne spună ce s-a întîmplat și ce ne așteaptă.

Războiul este o temă inepuizabilă pentru a spune lucrurilor pe nume, dar tot războiul, fiind o formulă ermetică, crează un cîmp vast, pentru manipulări, aprecieri eronate și proroci false.

Cînd autorul conchide categoric, că «am pierdut războiul în momentul în care începusem de fapt să-l cîștigăm», vrea să ne împace cu o situație, pe care, chipurile, singuri ne-am dorit-o. Aluzie se face la Parlament, Guvern, Președinte, care, cică, intenționat s-au dezis de victorie, schimbînd starea de război pe posibilitatea revenirii la pace. Poate poezia, publicistica admit metafore care-și au lăcașul într-o sferă foarte îndepărtată, irațională chiar. Însă politica mai ales cînd în pericol se află unul din cele mai importante drepturi ale omului, cum ar fi dreptul la viață, preferă categorii concrete.

De fapt, domnia sa, obsedat de simțul responsabilității pentru scrisul său, a și enumerat factorii care în mod inevitabil au participat la «pierderea războiului». Pentru identificare să-l cităm: «ieșisem înaintea tancurilor... numai cu palmele goale», «noi am luptat cu Rusia și Ucraina». Deci, și legislatorii și executivul n-au putut să ignoreze această realitate crudă. Au fost nevoiți și în virtutea dreptului internațional să angajeze opinia mondială și forurile internaționale în depășirea unei crize, calificate de diplomația americană și cea europeană drept o chestiune internă a Moldovei. În acest context nedumerire poate să trezească faptul că autorul cunoaște bine «arcurile subterane» ale politicii oficiale, de mulți ani personal participă la formarea și realizarea ei, căci el a vrut și dorește să scoată țara din impas. Promovarea ideii precum că «n-am știut să pierdem (războiul) cu demnitate», mai mult ar ține de o erupție critică de cît ar exprima o poziție civică, dictată de convingeri bine așezate.

Mi se pare că poetul Nicolae Dabija și-ar fi putut permite să lanseze fraza «lucrul cel mai logic pe care l-am putea acum face e să ne declarăm oficial învinși și să spunem lumii întregi, că statul independent Moldova nu mai există, el aflîndu-se căzut iarăși sub jug rusesc...» Dar Nicolae Dabija — deputatul și politicianul — s-ar fi reținut de la ispita de a tulbura sufletele oamenilor cu lozinci la nivel de miting. Căci domnia sa prea bine știe, că lucrurile stau un pic altfel.

Pericolul rusesc persistă. În Rusia se autoreanimează forțe cu tradiții imperiale. Ele-și au bază socială în toate statele în fosta periferie a fostei Uniuni. Nu vor să cedeze fără garanții sociale armata și structurile economice, care atîta vreme s-au hrănit de pe spinarea ei. Dogmatismul mintal, moștenit de la regimul sovietic, devine un fon extrem de pozitiv în maratonul pentru putere. Deci, fantoma «jugului rus» nu-i inventată, ea există, rătăcește și prin Moldova. Și dacă ne dăm seama de primejdia ce ne paște, poate ar fi mai cu tîlc ca să nu băgăm lumea în sperieți, ci să ne unim într-o rezistență masivă națională și să mai vedem ce mai putem face pentru a bloca zămislirile agresive.

În prezent problema cardinală ar consta în faptul de a supraviețui în mediul geopolitic și economic în care sîntem plasați de soartă. Și noi, și autorul «Liniei frontului...» știm prea bine, că Rusia nu mai este cea de altă dată. Că statul rus a intrat în sfera de control al dreptului internațional, că ea urmează a fi pedepsită de către comunitatea mondială de îndată ce-și va permite încălcarea acordurilor ce le-a acceptat prin propria semnătură la nivel de Parlament sau Președinte. În această privință Iracul, și nu numai, a devenit deja un precedent, un avertisment, inclusiv și pentru conducerea de vîrf a Rusiei.

Convenția de la Moscova, semnată de domnii Mircea Snegur și Boris Eltîn, este una din mărturiile, că, totuși, încrederea reciprocă și compromisul balansat ar mai putea să ne scutească de prezența armatei a 14-ea, ar putea să întoarcă armele în depozite și flăcăii pe la casele lor, ar putea să restabilească funcționarea normală a structurilor economice, ar putea stimula și înlesni căutarea formulei adecvate de păstrare a integrității teritoriale. Mai tîrziu ar apărea și condiții de a ne împroprietări, de a ne asigura un trai și un mod de viață cu caracteristici europene. Probabil, se vor consolida și premise reale ce ar permite fructificarea și altor idealuri naționale. Și toate dezideratele noastre, fiind îngropate în prognoze de tipul, «că vom plăti contribuții de război încă o mie de ani», se vor preface în pulbere.

Despre orice război e greu de scris. Căci pentru orice greșeală se cere scump de plătit. Cu atît mai incomod e să mărturisești adevărul tău despre un război dintre compatrioți, fie ei și basarabeni. Am certitudinea că lumea a obosit să asiste la ciondăneliile noastre mai întîi interetnice, apoi cu iz politic, apoi din cauza agrarienilor. Mai întîi ne-am certat din cauza limbii, apoi din cauza trenurilor, apoi din cauza mafiei, din cauza armatei. Ne-am certat din cauza parlamentarilor, apoi din cauza Guvernului, apoi din cauza premierului. Ne-am certat din cauza românilor, apoi din cauza rușilor. Acum ne certăm din cauza păcii. Să fim oare chiar atît de înrăiți? Ori se întîmplă altceva la mijloc, cînd se dă de înțeles, că «mîine — poimîine banditul Costenco va deveni «Erou al Republicii Sovietice Moldova» iar eroii noștri de la Cocieri și Tighina vor fi calificați criminali». Pentru ce și pentru cine, apriori, se împroașcă cu învinuiri în opinia publică. Pentru ce și pentru cine sîntem puși la perete și sîntem ținuți acolo în așteptarea... cui?

Nici în Biblie nu vom găsi răspuns la toate întrebările plodite de război. Poate că linia frontului s-a mutat la Chișinău. Da, poate, că ea demult trece prin casele și inimile noastre. Cine știe. Războiul încă nu-i pierdut...

Nicon PÎSLARU.